

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT
Rruga: Naim Frashëri Nr 37, Tiranë , ALBANIA

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS SË EDUKIMIT MUZIKOR
2013

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të Edukimit muzikor është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA, për t’u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së Edukimit muzikor për t’u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASH-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- programet përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi si dhe të lëndës Edukimit muzikor në veçanti;
- aspekte të etikës dhe komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtjen shkencore të lëndës së Edukimit muzikor pas programeve lëndore përkatëse.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të Edukimit muzikor është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore.

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASH që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së Edukimit muzikor në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.
- *Së dyti*, si një program i detyruar, veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjetoje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme.
- Rritjen e kompetencave profesionale dhe përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së etikës së komunikimit dhe etikës gjatë praktikës pedagogjike.
- Rritjen e kompetencave profesionale për domosdoshmërinë e njohjes së drejtshkrimit dhe gjuhës shqipe gjatë procesit pedagogjik.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësi shkencore të lëndës si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të Edukimit muzikor është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilën fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës së Edukimit muzikor që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke patur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të

zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT	
Fusha : Dokumentet zyrtare	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë në mënyrë të veçantë: <ul style="list-style-type: none"> - <i>ligjin për sistemin arsimor parauniversitar</i> - <i>dispozitat normative për arsimin parauniversitar.</i> • të shpjegojë dhe të jetë i qartë për të drejtat dhe detyrat e nxënësit; • të shpjegojë dhe të jetë i qartë për të drejtat dhe detyrat e mësuesit; • të dijë dhe kuptojë funksionin që kanë organet kolegjiale në shkollë; • të kuptojë funksionimin e qeverisë së nxënësve në shkollë; • të zbatojë drejt udhëzimet e ndryshme të dala nga MASH, duke qenë të përgjegjshëm në zbatimin e kërkesave të dokumentacionit shkollor: <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>“Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve”</i> si dhe 2. <i>“Për zhvillimin e orëve të lira”</i>. 3. <i>“Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor”</i>. 4. <i>Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore”</i>. • të respektojë të gjitha udhëzimet sipas kërkesave përkatëse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji Nr. 69/2012 për Sistemin Arsimor Parauniversitar në Republikën e Shqipërisë. • Dispozitat Normative për arsimin parauniversitar (DN). • Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 i MASH "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve". • Udhëzimi Nr.38 , dt.09.10.2007 i MASH "Për zhvillimin e orëve të lira në shkollë". • Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 i MASH “Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor” • Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007 i MASH “Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore” • Udhëzim Nr. 16, dt. 24.07.2012 për vitin shkollor 2012-2013 në Sistemin Arsimor Parauniversitar. • Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar”. • Udhëzimi i Altertekstit 2010-2011 dhe Paketa informuese “Altertekst 2012” • Rregullore për procesin e maturës shtetërore 2013 në Republikën e Shqipërisë, dt. 07.01.2013 • Rregulloren Nr 4998, datë 27.07.2010 për vlerësimin e nxënësit në gjimnaz • “Kualifikimi i mësuesve” – Teste 2008, 2009, 2010”, IKT

Fusha : Programet lëndore

Rezultati

Mësuesi do të jetë i aftë:

- të shpjegojë çfarë kupton me standard përmbajtjeje;
- të shpjegojë çfarë kupton me standard arritjeje;
- të shpjegojnë ndërtimin e strukturës së programeve të edukimit muzikor në arsimin e detyruar 9 –vjeçar (rubrikat e programit);
- të shpjegojë ndryshimin midis objektivave të përgjithshme të lëndës nga objektivat e përmbajtjes – (për secilën klasë);
- të dallojë konceptet muzikore që duhet të japë – (për secilën klasë);
- të dallojë aftësitë që duhet të përftojnë nxënësit përmes programit të lëndës – (për secilën klasë);
- të planifikojë mësimin, bazuar mbi një teknikë apo metodë mësimore (shembuj me hapa konkretë);
- të përshkruajë hapat e ndjekura për realizimin e objektivave mësimore;
- të planifikojë mjetet e nevojshme për realizimin e orës së mësimin, duke dhënë momentet kur i përdor ato;
- të zërthejë sipas objektivave me tri nivele një objektiv të dhënë nga programi mësimor;
- të zërthejë objektivat e përmbajtjes sipas linjave, duke i përshtatur ato në tema mësimore (plan tematik – modele për një linjë të caktuar të programit).

Literatura

- Standardet e përmbajtjes: edukim muzikor (për arsimin e detyruar) - botim i ISP 2002, 2004.
- Standardet e arritjes: edukim muzikor (për arsimin e detyruar) - botim i ISP 2002, 2004.
- Programet lëndore të edukimit muzikor, arsimit 9 – vjeçar.
- Buletini – Edukimi artistik - “Kurrikula dhe shkolla” botimet e ISP nga viti 2004, p.sh. si:
 - “Parime metodike dhe shembuj në zbatimin e programit”- *Buletini Edukimi artistik, Kurrikula dhe shkolla, ISP 4/2004 fq. 156 -166.*
 - “Zbërthimi i linjave të edukimit muzikor gjatë procesit”- *Buletini Edukimi artistik, Kurrikula dhe shkolla, ISP 4/2004 fq. 66-72.*
 - Metodologjia e zbërthimit dhe e zbatimit të programit mësimor”- *Buletini Edukimi artistik, Kurrikula dhe shkolla, ISP 6/2004, fq. 24- 34, 8/2006.*
 - “Procesi i integritit dhe zhvillimi i kroskurikulës në edukimin muzikor” - *Buletini Edukimi artistik, Kurrikula dhe shkolla, ISP 5/2004 fq. 97-108.*
 - “Kurrikula në bazë shkolle”- *IKS 2007;*
 - “Puna me korrin në ciklin fillor”- *Buletini Edukimi artistik, Kurrikula dhe shkolla, ISP 7/2005, fq. 34-38.*

Fusha : Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie

Rezultati

Mësuesi do të jetë i aftë:

- të zotërojë një larmi metodash/strategjish të mësimdhënies efikase në lëndën edukim muzikor;

Literatura

- Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin.

<ul style="list-style-type: none"> • të planifikojë mësimin, bazuar mbi një teknikë apo metodë mësimore; • të organizojë mësimin bazuar në objektiva për çdo linjë mësimore; • të klasifikojë objektivat sipas Taksonominë së Blumit; • të hartojë objektivat e orës së mësimimit sipas linjave të programit duke u mbështetur në Taksonominë e Blumit; • të hartojë objektiva të orës së mësimimit për linjat e K, DM, SHKM duke u mbështetur në Taksonominë afektive; • të përfshijë në objektivat mësimore çështje të tilla si: genderi, të drejtat e fëmijëve etj; • të hartojë një plan ditar sipas një skeme të caktuar, duke dhënë shpjegimet përkatëse; • të shpjegojë metodën e bisedës, së kërkimit, punës në grupe gjatë orëve të veçanta (DM); • të shpjegojë metodën me në qendër nxënësin; • të kuptojë si punohet me teknika të tilla të Menduarit Kritik si: brainstorming, klaster, Diagrama e Venit etj., gjatë orëve të ndryshme muzikore etj; • të planifikojë mësimin, bazuar mbi një teknikë apo metodë mësimore; • të planifikojë mjetet e nevojshme për realizimin e orës së mësimimit, duke dhënë momentet kur i përdor ato; • të bëjë vlerësimin e arritjeve të nxënësve, duke zbatuar teknika të ndryshme të vlerësimit; • të përshkruajë hapat që kryhen për ndërtimin e korit sipas kërkesave artistike dhe didaktike. 	<ul style="list-style-type: none"> • Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave të orës së mësimimit, përgatitjen e ditarit të mësuesit, organizimin e orës së mësimimit.
---	---

Fusha: Aspekte të etikës dhe komunikimit

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; • të silllet në përputhje me rregullat e etikës dhe 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së Mësuesve në Arsimin Parauniversitar publik dhe privat, i datës 12.11.2012. • Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

<p>të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor.</p>	
Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	
<p>Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:</p>	<p>Literatura</p>
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; • të zbatojë rregullat e drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
Fusha : Përmbajtja shkencore e lëndës	
<p>Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:</p>	<p>Literatura</p>
<ul style="list-style-type: none"> • të demonstrojë se njih, përdor dhe zbaton shumë mirë njohuritë muzikore të mëposhtme: <ul style="list-style-type: none"> - Ritmi: <ul style="list-style-type: none"> <i>Ritmet e thjeshta</i> <i>Ritmet e përbëra</i> <i>Ritmet e përziëra</i> - Vetitë e tingujve: lartësinë, gjatësinë, - ngjyrën, - Simbolet muzikore: <i>notat</i>, - <i>vlerat e tyre, masa, shenjat e përsëritjes etj.</i> - Klasifikimi i zërave: grave, burrave, - fëmijëve. - Instrumentet muzikore dhe popullore, dhe klasifikimin e tyre: <ul style="list-style-type: none"> <i>grupi kordofon,</i> <i>grupi idiofon,</i> <i>grupi mebranofon,</i> <i>grupi aerofon,</i> <i>grupi i instrumenteve elektrike.</i> - Klasifikimi i orkestrave: <ul style="list-style-type: none"> <i>Orkestra simfonike,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekste shkollore, literaturë shkencore dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës.

*Kompleksi i dhomës,
Banda,*

- Muzika popullore:
*muzika homofonike dhe polifonike,
karakteristikat.*
 - Format muzikore 1, 2, 3pjesëshe,
 - Periudha muzikore,
 - Minueti,
 - Rondoja,
 - Fuga,
 - Sonata,
 - Koncerti,
 - Simfonia.
 - Shenjat e shartimit.
 - Sinkopën, kontratempon, masën e
paplotësuar, lidhjen vlerëse dhe shprehëse,
pikën e vlerës etj.
 - Shkallët maxhore dhe minore nga 1 deri
në 7 shenja shartimi.
 - Intervalet.
- të shpjegojë saktë vlerat e muzikës botërore
dhe përfaqësuesit e tyre.
 - të prezantojë dhe përshkruajë saktë vlerat e
muzikës shqiptare dhe përfaqësuesit e tyre:
 - Zhvillimin e muzikës shqiptare
*përfaqësuesit dhe veprat e tyre: opera dhe
baleti i parë, simfonia e parë si dhe vepra
të tjera të muzikës shqiptare).*
 - Zhvillimin e muzikës së lehtë dhe
moderne: *rrymat përfaqësuesit dhe veprat
e tyre.*
 - Zhvillimin e muzikës së publicitetit dhe
kinemasë.
 - prezantojë dhe përshkruajë saktë vlerat e
muzikës botërore dhe përfaqësuesit e tyre:
 - Muzika në Mesjetë
 - Muzika në Rilindje, *përfaqësuesit,
karakteristikat dhe veprat e tyre.*
 - Muzika Barok, *përfaqësuesit,
karakteristikat dhe veprat e tyre.*
 - Muzika në Klasicizëm, *përfaqësuesit,
karakteristikat dhe veprat e tyre.*

- Muzika gjatë shek. IX dhe XX,
<i>përfaqësuesit, karakteristikat dhe veprat e tyre.</i>	